

злочинністю. До того ж, правоохоронні органи УНР формувалися і діяли за надзвичайно несприятливих міжнародних обставин, пов'язаних зі збройним протистоянням радянських військ та білогвардійців, війною з Польщею.

Вивчення історичного досвіду організації охорони правопорядку і розбудови органів внутрішніх справ з усіма його здобутками та недоліками, в різні етапи існування української державності дозволяє більш предметно окреслити основні завдання щодо визначення напрямків і форм боротьби зі злочинністю, дозволить віднайти найбільш досконалі форми правоохоронної діяльності на сучасному етапі реформування правоохоронних органів України.

РЕЗЮМЕ

У статті піддано аналізу політико-правові підходи керівництва Української Центральної Ради, Української держави гетьмана П. Скоропадського, керівництва УНР за доби Директорії до проблем нормативно-правового та організаційного забезпечення діяльності правоохоронних органів, забезпечення законності, охорони правопорядку та боротьби зі злочинністю на зазначеному етапі державного будівництва.

Ключові слова: політико-правові підходи, правоохоронні органи, національно-визвольні змагання, нормативно-правове та організаційне забезпечення, охорона правопорядку, боротьба зі злочинністю.

РЕЗЮМЕ

В статье проанализированы политико-правовые подходы руководства Украинского Центрального Совета, Украинского государства гетмана П. Скоропадского, руководства УНР периода Директории к проблемам нормативно- правового и организационного обеспечения деятельности правоохранительных органов, обеспечения законности, охраны правопорядка и борьбы с преступностью на указанном этапе государственного строительства.

Ключевые слова: политико-правовые подходы, правоохранительные органы, национально-освободительная борьба, нормативно-правовое и организационное обеспечение, охрана правопорядка, борьба, с преступностью.

SUMMARY

In the article it is analyzed the political and legal approaches leadership of the Ukrainian Central Council, the Ukrainian State of Hetman Skoropadsky, leadership UNR during the period of the Directory concerning legal and organizational support of law enforcement, the rule of law, law enforcement and crime control at the mentioned stage of nation-building.

Key words: political and legal approaches, law enforcement agencies, the national liberation struggle, legal framework and organizational security, law enforcement, a struggle against crime.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Другий Універсал Української Центральної Ради. 3 липня 1917 р. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (ЦДАВО України), ф. 1115, оп. 1, спр. 5, арк. 10а.
2. Уряди Центральної Ради – Документи: Декларація Генерального секретаріату від 27 червня 1917 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.kmu.gov.ua
3. Михайленко П. П. Історія міліції України у документах і матеріалах: у 3-х т. -Т. 1: 1917-1925 /П. П. Михайленко, Я. Ю. Кондратьєв. – К.: Генеза, 1997. – 504 с.
4. Дурнов Є. С. Суспільно-політична обстановка в Україні за доби Української Центральної Ради та політико-правові підходи її керівництва до створення правоохоронних органів // Є. С. Дурнов / Міліція України. – 2011. – № 5-6. – С. 23-25.
5. Уряди Центральної Ради – Документи: Декларація Генерального секретаріату України 29 вересня 1917 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.kmu.gov.ua
6. Третій універсал Української Центральної ради, 7 листопада 1917 р. ЦДАВО України, ф. 1115, оп. 1, спр. 4, арк. 9.
7. Четвертий універсал Української Центральної ради, 9 січня 1918 р. ЦДАВО України, ф. 1063, оп. 2, спр. 2, арк. 2-6.
8. Про утворення Українського народного війська (народної міліції): Закон Української Центральної Ради від 3 січня 1918 р. ЦДАВО України, ф. 1076, оп. 1, спр. 6, арк. 2.
9. Довбня В. Правові підстави усунення органів місцевого самоврядування від участі у керівництві міліцією у період Української революції 1917-1920 рр. / В. А. Довбня // Юридична Україна. – 2006. – № 3. – С. 4-7.
10. Субтельний О. Україна: історія. / О.Субтельний. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Либідь, 1993. – 716 с.
11. Історія державної служби в Україні : у 5 т. / відп. ред. Т. В. Мотренко, В. А. Смолій ; редкол.: С. В. Кульчицький (кер. авт. кол.) та ін.; Голов. упр. держ. служби України; Ін-т історії НАН України. – К. : Ніка-Центр, 2009. – Т. 1. – 544 с.
12. Про скасування інституту державної варті й сформування народної міліції: Закон УНР від 4 січня 1919 р. ЦДАВО України, ф. 2208, оп. 2, спр. 2, арк. 6.
13. Музиченко П. Історія держави і права України: навчальний посібник / Петро Музиченко. – К: Знання, 2007. – 471 с.
14. Про карну відповідальність за образу національної честі та достоїнства: Закон УНР від 24 січня 1919 р. ЦДАВО України, ф. 1065, оп. 4, спр. 5, арк. 51-51 зв.
15. Дурнов Є. С. Політико-правові підходи керівництва УНР за доби Директорії до проблеми організації охорони правопорядку створення національних правоохоронних органів // Є. С. Дурнов / Міліція України. – 2011. – № 3-4. – С. 23-25.
16. Постанова Директорії УНР про заборону всякої агітації і підбурювання проти влади Української Народної Республіки та її державної незалежності від 26 листопада 1918 р.: ЦДАВО України, ф. 1429, оп. 1, спр. 4, арк. 18-19. [Рукопис].
17. Директорія, Рада Народних Міністрів Української Народної Республіки. (листопад 1918 - листопад 1920 рр.): док. і матеріали: у 2-х томах, 3-х частинах. Т. 2 / упоряд.: В. Верстюк (керівник) та ін. – К.: Видавництво імені Олени Теліги, 2006. – 744 с.
18. Шинкарук Я. І. МВС УНР за доби Директорії: організаційно-правові засади діяльності (листопад 1918-1921 рр.): моногр. / Я. І. Шинкарук. – К.: Атіка, 2007. – 220 с.
19. Михайленко П. Українська народна міліція доби Директорії УНР / Петро Михайленко, Володимир Довбня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: mvs.gov.ua

УДК 346.543

АКТИВІЗАЦІЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Каркачова А. В., кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри теорії та історії держави і права Донецького державного університету управління

Ціллю даної статті є обґрунтування активізації євроінтеграційних процесів в Україні з використанням зарубіжного досвіду. Теоретичною основою даного питання є роботи вчених-юристів: Ю.Є. Атаманової, О.В. Буткевич, О.Р. Зельдіної, Г.Л. Знаменського, О.Р. Кибенко, В.М. Корельського, В.М. Коссака, В.В. Кудрявцевої, О.В. Малько, В.К. Мамутова, В.Д. Перевалова, О.П. Подцерковного, О.Е. Сімсон, Л.В. Таран, В.А. Устименко, В.В. Хахуліна, В.С. Щербини, О.Х. Юлдашева та ін.

Спеціальний режим інвестиційної діяльності на окремих територіях - це складова спеціального режиму господарювання, інститут господарського права, що об'єднує правові норми про особливості організації та проведення інвестиційної діяльності на окремих територіях (спеціальних (вільних) економічних зонах, територіях пріоритетного розвитку).

Теоретичні розробки та аналіз існуючої в Україні практики встановлення спеціального режиму інвестиційної діяльності на окремих територіях фактично відсутні. При встановленні такого режиму в Україні розробники керувалися лише техніко-економічним обґрунтуванням, не приймаючи до уваги територіальні особливості, вже існуючий зарубіжний досвід формування та ліквідування подібних режимів. При цьому іноді виникають проблеми із розбіжностями в проектах законодавчих актів (економічно обґрунтованих) і прийнятих законах, де депутатами були внесені деякі зміни або доповнення в процесі розгляду проекту. В Україні спеціальний режим інвестиційної діяльності, як правило, встановлювався за типовим зразком.

Україна має виключно вигідне географічне положення, пов'язане з її близькістю до світових, зокрема, європейських ринків (у тому числі, центрального - та західноєвропейського), до значних постачальників сировини (зокрема, Росії). Наявна розвинута система транспортних комунікацій та суттєві власні природні багатства: Україна краще забезпечена найважливішими сировинними ресурсами, ніж такі великі європейські держави, як, наприклад, Німеччина, Франція, Італія. В країні спостерігається відносна політична стабільність, принаймні немає ані війн, ані збройних конфліктів. Україна має солідний трудовий, науковий та науково-технічний потенціал. Тобто присутні багато факторів, сприятливих для іноземних інвесторів та для розвитку міжнародного співробітництва.

Виключно важливе значення має інвестиційна взаємодія України з Євросоюзом як провідним експортером капіталу і найбільш інвестиційно привабливим у глобальному контексті ринком. Його масштаби, глибина та результативність у перспективі позначають міжнародні конкурентні позиції України. На сьогоднішній день інвестиційне співробітництво України з ЄС характеризується порівняно незначними обсягами імпорту капіталу (1,9 млрд. дол США), насаперед експорту (17,9 млн. дол. США); нерівномірністю динаміки інвестування, її значимістю тільки для окремих країн - членів ЄС (Нідерланди, Велика Британія, Німеччина, Австрія); багатозначністю взаємних інвестиційних потоків (для України імпорту капіталу з ЄС - третя частина його загального обсягу, складова 0,06% загального експорту капіталу ЄС; експорт капіталу з України в ЄС - дев'ята частина його загального обсягу, що становить 0,0007% імпорту капіталу ЄС; слабким взаємозв'язком між процесами інвестування з зовнішньоторговельними потоками, які оцінюються в 8,54 млрд. дол США і мають не тільки високу динаміку, але й якісні позитивні результати. В умовах глобалізації держава має подолати перешкоди на шляху забезпечення економічного зростання, а також недостатність і невизначеність внутрішньої інвестиційної бази. Прямі іноземні інвестиції в Україну за роки її незалежності становили лише 7% ВВП, що є одним з найнижчих показників серед постсоціалістичних країн у розрахунку на душу населення [1, с.161].

На сьогоднішній день в Данії існує СЕЗ «Порт Копенгаген». Станом на 2010 р. були зроблені інвестиції в будівництво на території порту різних складських приміщень для обслуговування суден з країн Скандинавії, Західної та Східної Європи. На даний момент у Фінляндії діє одна СЕЗ «Порт Ханко». Порт став центром автологістики у Фінляндії, за 2010 р. було оброблено та поставлено понад 500 000 транспортних засобів. На території порту розташовуються різні фірми в області логістики і в суміжних областях. Там же працює митниця Ханко, поряд з іншою своєю діяльністю спеціалізується на оподаткуванні ввезення та вивезення автомобілів. У 2010 р. в Хорватії Компанія Bauhaus інвестувала в будівництво торгового центру в промисловій зоні Кукуляново. Це дозволить створити 200 нових робочих місць. Крім того в цьому районі владою спільно з представниками промислової зони була проведена велика модернізація інфраструктури та комунікацій [2]. У 2011 р. у Польщі компанія Procter&Gamble інвестувала 130 млн. злотих на Лодзинське СЕЗ з метою відкриття нової виробничої лінії з випуску електробритв, ця інвестиція дозволить створити 150 нових робочих місць та зберегти 900 за п'ять років. Компанія BSH Sprzet Gospodarstwa Domowego інвестує 80 млн. злотих на свій завод, розташований в Лодзинській СЕЗ з метою зменшення енерговитрат на виробництві. У спеціальній економічній зоні Стараховице (вой. Свентокжиське) почали свої інвестиції дві нові фірми: Plastinvest в підзоні Сухедніов (Suchedniów) і Betomax в підзоні Коньське (Końskie). На ділянках йдуть будівельні роботи. Plastinvest це нове польське підприємство, яке планує налагодити виробництво з відходів пластмас панелей, призначених в основному для будівельної галузі. Інвестиційні витрати фірми до 31 березня 2012 р. складе як мінімум п'ять мільйонів польських злотих. Проте вже в 2011 р. підприємство працевлаштувало на території зони приблизно 120 осіб. Betomax Polska це товариство з польсько-німецьким капіталом, яке планує почати виробництво бетонітово-галуазитових матів, мостових підшипників, з'єднувальних елементів опалубки, елементів системи безпеки країв для будівництва. Фірма має намір також надавати послуги з використанням власних виробів. Капіталовкладення складуть як мінімум 11 млн. польських злотих. Кінець робіт заплановано на вересень 2013 р. Фірма працевлаштує 158 осіб, початок виробництва призведе до прийому на роботу вісімдесяти працівників. В цьому році правління СЕЗ Стараховице видало шість дозволів на початок господарської діяльності. До кінця 2010 року було видано 129, а реалізовано інвестицій на суму більше 1,5 млрд. польських злотих. Сумарне число робочих місць в зоні перевищує число 6,3 тис. Спеціальна економічна зона Стараховице має площу понад 595 га і освоєна в 62 відсотках [3].

Як показує європейський досвід необхідними умовами для активізації євроінтеграційних процесів в Україні, розвитку територій со спеціальним режимом інвестиційної діяльності є:

1. Стабільна та повна законодавча база, яка визначає економічні, соціальні, адміністративно-управлінські, фінансово-податкові та інші питання функціонування територій.
2. Вплив факторів розміщення (сприятливі природно-географічні умови для створення територій, близькість до транспортних магістралей і т.д.).
3. Існування конкретної програми розвитку.
4. Розвинена інфраструктура зв'язку, транспорту, соціальних умов, енергетики.
5. Розвинена комерційна інфраструктура, у тому числі інвестиційні фірми.
6. Наявність ефективної структури управління [4].
7. Всі пільги після введення спеціального режиму інвестиційної діяльності на окремих територіях повинні бути узгоджені з СОТ.
8. Приймати такі пільги, які допускаються в регіональній політиці ЄС.

Однією з труднощів може бути те, що окремі території понесуть початкові витрати на підготовку до прийому інвестицій (інфраструктура, реклама, промоушн, поточне управління і т.д.), але відповідь з боку інвесторів буде недостатньою. Інвестиції та збільшення зайнятості не будуть значними порівняно з витратами регіону. З точки зору регіонального бюджету створення території та її функціонування в початковий період може мати негативний вплив. Тому перед тим як створювати територію, завжди потрібно зробити добрий аналіз ефективності. Крім того, доцільно розглянути варіант передачі (доручення) створення та управління зоною приватним особам.

При визначенні території треба брати до уваги всі умови, які дають шанс залучити інвесторів. Такі, як наявність технічної, транспортної, комунікаційної інфраструктури, кваліфікованих кадрів та ін. Наприклад, якщо передбачається територія для залучення інвестицій у високі технології, її треба створювати там, де близько сконцентровані вищі навчальні заклади, інститути, які можуть створити місцеву мережу разом із зоною. Часто території створюють поблизу від великих портів, які в той же час мають гарні транспортні зв'язки через залізницю, автомобільний і аеротранспорт. Цікавим місцем є великі промислові центри, де відбувається реструктуризація і значне скорочення зайнятості в традиційних галузях.

З корупцією в територіях, як і у всіх інших місцях, треба боротися за допомогою введення прозорих процедур. Наприклад, однозначних критеріїв реєстрації підприємництва, щоб чиновник лише реєстрував підприємство після перевірки відповідності критеріям і не міг якимось чином впливати на підприємство. Передача (доручення) створення та управління територією приватними особами знижує ризик корупції [5, с.65].

Для активізації євроінтеграційних процесів потрібен перехід на нові концептуальні засади соціальної політики в Україні, що дозволяють не тільки мінімізувати результати фінансово-економічної кризи, зокрема падіння життєвого рівня населення, безробіття та ін., а

й сформувати новітню модель соціальної політики, яка забезпечуватиме значно більш ефективні і менш інфляційогенні інструменти реалізації соціальних функцій держави. Прикладом може бути Німеччина, уряд якої на початку 2009 р. погодив новий проект заходів зі стимулювання економіки країни. На два найближчі роки загальний обсяг державних витрат, спрямованих на попередження кризових явищ в економіці, склав 50 млрд. євро. Значну частину коштів передбачено спрямувати на інвестиційні проекти - ремонт і модернізацію шкіл, вузів, дитячих садів, будівництво автомобільних і залізних доріг, розвиток мережі швидкісного Інтернету. Інвестиції в інфраструктуру й освіту допоможуть створити робочі місця, розширення швидкісного Інтернету дасть можливість кожному мешканцю Німеччини в короткий період мати доступ до всевітньої мережі [6, с.70].

Сьогодні можна говорити про результати, отримані від запровадження спеціального режиму інвестиційної діяльності на окремих територіях у світі. Вони залежать від цілей і завдань, що ставляться державами при їх організації. Як правило, однією з типових цілей є трансформація правових засобів, які дали найкращий ефект на решту території країни. В результаті цього послідовним є те, що в економічній політиці багатьох країн відбуваються зміни, одним з яких є поширення податкових, інвестиційних та підприємницьких пільг, які знайшли своє застосування на цих територіях. Головними цілями створення є розвиток власної промисловості, сфери послуг, насичення ринку якісними та конкурентоспроможними товарами. У зв'язку з цим світовий досвід відображає тенденцію до розширення числа «імпортно-промислових» територій, тобто звернених всередину країни, які формують її внутрішній ринок. Значного поширення СЕЗ одержали в США, країнах Тихоокеанського регіону, зокрема в Південній Кореї, Тайвані, Сінгапурі, Гонконгу. Серед країн, що розвиваються, створення СЕЗ в цілях інтенсивного залучення інвестицій використовувалося в Мексиці, Тринідаді, Шрі-Ланці, Гані, Об'єднаних Арабських Еміратах. Позитивні результати функціонування демонструють СЕЗ в постсоціалістичних державах: Угорщині, Болгарії, Польщі. Особливі успіхи в цій сфері досягнуто в Китаї, де є 5 великих спеціальних зон, 14 відкритих міст і біля 10 територій економічного і науково-технічного розвитку. На кожен гектар СЕЗ в період її становлення капіталовкладення досягали 15-17 млн. дол США. Провідна роль в СЕЗ Китаю належить портовим містам, в яких проживає 8% населення і виробляється 25% промислової продукції, забезпечується 40% експорту країни [7, с.133].

Розглядаючи зарубіжний досвід використання спеціального режиму інвестиційної діяльності на окремих територіях з точки зору використання його в Україні, важливо відзначити, що формальний підхід тут неприпустимий. Найефективніші і перспективні моделі не повинні трансформуватися в нашу середу без зваженого підходу до цього процесу і без врахування особливостей політичної, економічної та географічної специфіки України. Спеціальний режим інвестиційної діяльності створює можливості для різного роду економічних злочинів, зловживань, ухилень повністю або частково від податків. В офшорних зонах створюється унікальна можливість для відмивання «тіньових» грошей, які потім направляються, наприклад, у вигляді інвестицій, але вже захищених статусом іноземних (Кіпр, Віргінські острови, Панама та інші).

Існування пільгових умов господарської діяльності в рамках СЕЗ і ТПП створює передумови для проведення тіньових операцій і незаконної діяльності, а також таких видів діяльності, які виходять за межі специфікації СЕЗ і ТПП. Так, в умовах функціонування спеціального режиму інвестиційної діяльності створюються можливості участі у приватизації підприємств через підставних осіб іноземного підприємця, спекуляцій акціями, відкриття і реєстрації «фірм-одноденок» для здійснення разових (як правило, незаконних) операцій. Існує також серйозна підоснова для зловживань службовим становищем та корупції в різних органах державної влади, до функцій яких входить прийняття рішень щодо реєстрації інвестиційних проектів, умов інвестування, оподаткування тощо.

Прийняття Закону України від 07.04.2011 р. «Про заходи запобігання та протидії корупції в Україні» сприятиме підвищенню ефективності боротьби з корупцією, а значить і притоку інвестицій, так як корупція в органах виконавчої влади стримує інвестиційну діяльність. Цій же меті сприятиме і Закон України від 21.04.2011 р. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо удосконалення дозвільної системи у сфері господарської діяльності». Цей закон спрямований на вдосконалення, відповідно до європейських стандартів, процедур здійснення контролю за дотриманням вимог законодавства з питань видачі документів дозвільного характеру. Завдяки цьому стає легше процедура внесення інвестиційних внесків у виробництво і підтримку інвестиційних проектів.

Євроінтеграційний вибір України, задекларований на вищому рівні влади, а також вступ до СОТ відкривають для вітчизняної економіки нові можливості і, одночасно, ставлять її перед серйозними викликами. Суть одного з них - у необхідності забезпечення рівних конкурентних умов для суб'єктів інвестиційної діяльності на всій території країни, що в свою чергу, вимагає критичного перегляду практики надання державної допомоги (у формі податкових пільг, субсидій та інших преференцій) підприємствам і цілим галузям економіки в умовах функціонування спеціального режиму інвестиційної діяльності на окремих територіях. Значною перешкодою ефективного розвитку окремих територій зі спеціальним режимом інвестиційної діяльності є відсутність в Україні єдиної науково-обґрунтованої програми розвитку спеціальних (вільних) економічних зон, яка б узгоджувалася із загальною концепцією розвитку економіки країни. Крім того, характер і умови функціонування українських СЕЗ суперечать вимогам СОТ, ніж гальмують процес інтеграції країни. У процесі входження України до СОТ і подальшої євроінтеграції питання адаптації окремих територій зі спеціальним режимом інвестиційної діяльності до європейських стандартів є одними з найскладніших. Режим окремих територій зі спеціальним режимом інвестицій не відповідає вимогам СОТ за обсягами і формою державної допомоги і вимагає змін відповідних норм у національному законодавстві. З іншого боку, контраргументом є те, що в рамках окремих територій зі спеціальним режимом інвестиційної діяльності багато інвесторів вже почали свою діяльність, отримавши на тривалий термін законодавчі гарантії пільгових умов взаємн на зобов'язання певних обсягів інвестицій і створення робочих місць. Відповідно, дострокове позбавлення інвесторів отриманих прав на пільги буде незаконним і приведе до виплати значних сум компенсацій з держбюджету. Слід зазначити, що сукупність вітчизняних законодавчих актів, що регулюють діяльність окремих територій зі спеціальним режимом інвестування, характеризується правовою неврегульованістю, непрозорістю, невідповідністю нормам законодавства ЄС, відсутністю дієвих механізмів захисту прав інвесторів. Це стало однією з головних причин низької ефективності діяльності окремих територій зі спеціальним режимом інвестиційної діяльності і зробило неможливим їх розвиток, як інструменту інвестиційної та регіональної політики [7, с. 132-134].

У чинному законодавстві, прийнятому в рамках плану дій по входженню України в ЄС, хоч і передбачена можливість надання окремим територіям статусу депресивних, однак введення на них спеціального режиму інвестиційної діяльності не включено до переліку заходів. Цей перелік обмежується державними капіталовкладеннями в виробничу, комунікаційну та соціальну інфраструктуру, держпідтримкою малих підприємств, сприянням при формуванні суб'єктів інноваційної інфраструктури, напрямком міжнародної технічної допомоги на вирішення екологічних проблем, сприянням зайнятості та перекваліфікації трудових ресурсів. Законодавством не конкретизується зміст такої держпідтримки, яка перетворює ці способи лише в декларацію про наміри, що в принципі робить неможливим вирішення проблеми ліквідації депресивності. Хоча встановлений перелік узгоджується з сучасними підходами Євросоюзу до регіонального розвитку, все-таки він дуже обмежений у порівнянні з усіма можливостями підтримки депресивних територій в ЄС.

Він передбачає крім перерахованих способів, також використання податкових і кредитних пільг на реалізацію інвестиційних проектів (причому розмір перших залежить від вартості останніх), а також державної фінансової допомоги на реструктуризацію підприємств, які працюють в галузях зі структурним перевиробництвом. Саме надання подібних преференцій суб'єктам дозволить говорити про встановлення на окремих територіях спеціального режиму інвестиційної діяльності. При цьому умови, на яких будуть надаватися преференції, слід зробити значно жорсткіше, що має підвищити їх дієвість та узгодженість з вимогами ЄС. Зокрема, держпідтримка повинна стосуватися виключно інвестиційної, а не поточної операційної діяльності суб'єктів. Слід встановити чіткі верхні ліміти допомоги, яка може виходити як з одного, так і з декількох джерел, а також ввести диференційований підхід до обсягу і частоти її надання в залежності від розміру суб'єкта, вартості та сфери реалізації інвестиційного проекту. Повинен здійснюватися постійний моніторинг цільового використання допомоги суб'єктам. Її надання слід відразу припинити при виявленні фактів порушень з повним відшкодуванням суб'єктами отриманої суми.

Слід узгодити вітчизняне регіональне та податкове законодавство щодо відображення в останньому можливості застосування спеціальних податкових режимів на окремих територіях. Хоча в проекті Податкового кодексу України декларувалася можливість

застосування спеціального податкового режиму на окремі території, проте в остаточній редакції закону це не передбачено. Тому Податковий кодекс слід доповнити відповідними нормами. Преференції мають стосуватися як мінімум 3 видів податків - податку на прибуток підприємств, податку на додану вартість та податку на доходи фізичних осіб. Перші два будуть стимулювати господарську активність, останній - приплив населення працездатного віку на ці території. Розмір пільгових ставок податків доцільно встановлювати в залежності від отриманого територією індексу депресивності шляхом його множення на відповідні ставки податків, передбачені для країни в цілому. Період дії спеціального податкового режиму повинен збігатися з періодом, на який окремі території надається депресивний статус [8, с. 12-14].

За цей період Україні вдалося зробити важливі кроки вперед у відносинах з Європейським Союзом. На саміті Україна - ЄС, який проходив у листопаді 2010 року в Брюсселі було узгоджено план дій щодо безвізового режиму в ЄС. Здійснено кроки щодо інтеграції в європейський економічний простір - підписано Угоду про вільну торгівлю з Європейською асоціацією вільної торгівлі. Триває робота в напрямку створення зони вільної торгівлі з Європейським Союзом. У той же час проведена значна робота по відновленню стратегічного партнерства з Російською Федерацією. Схвалено урядами України та Російської Федерації концепція Програми довгострокового торгово-економічного співробітництва між Україною та Росією на 2011-2020 роки [9].

Поряд з низькою ефективністю СЕЗ на рішення про доцільність подальшого існування спеціального режиму інвестиційної діяльності неврегульованість питання відповідності надання державної допомоги стандартам та вимогам ЄС, основні з яких: а) законодавче визначення державної допомоги, що відповідає прийнятому в ЄС визначенню; б) забезпечення прозорості надання допомоги. Виконання цієї вимоги необхідно визначенням переліку установ, що надають державну допомогу, створення незалежного наглядового органу та підготовку регулярних доповідей про типи, обсяги та одержувачів державної підтримки; в) включення принципу заборони державної допомоги, якщо вона призводить до погіршення умов торгівлі між Україною та ЄС [7, с. 137].

Важливим аспектом перспектив розвитку СЕЗ в Україні є державна практика правового забезпечення процесів створення та функціонування СЕЗ. Всього в Україні щодо СЕЗ було прийнято майже 100 законів, урядових постанов, розпоряджень, указів Президента. Процедура допуску іноземних інвесторів визначена в нормативно-правових актах про функціонування конкретних СЕЗ в Україні, має ознаки дозвоільної системи, яка вважається дискримінаційною і прямо заборонена нормами законодавства ЄС. Існуюча правова невідповідність між законами створює перешкоди для створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС.

Після прийняття в 2010 році Податкового кодексу України, враховуючи обмеженість фінансових ресурсів країни, подальше функціонування територій з пільговим податковим режимом доцільне лише тоді, коли будуть виконані наступні вимоги. По-перше, ефект від пільгового режиму на окремих територіях, які встановлюються за рахунок державного, а не місцевого бюджетів, буде мати загальнонаціональний характер. Функціонування окремих територій зі спеціальним режимом інвестиційної діяльності доцільно лише при умовах, якщо воно дозволяє вирішити одну з важливих загальногосподарських проблем або вирішує локальну проблему, яка є важливою ланкою на шляху досягнення загальнонаціональних цілей. По-друге, зазначений загальнонаціональний ефект повинен бути досягнутий в порівняно невеликий термін, що можливо лише при наявності на окремій території внутрішніх резервів ефективного розвитку, а також при виборі таких проєктів, які відповідали б ринковим критеріям.

Виходячи з цього, вирішення питання подальшого функціонування СЕЗ і ТПР в Україні потребує реалізації наступних заходів:

1. Указом Президента України затвердити комплекс заходів щодо визначення результатів діяльності СЕЗ і ТПР, їх потенціалу, невикористаних резервів і, що найголовніше, вплив на економічній і соціальній розвиток держави чи певного регіону. При цьому принципово важлива методологія некоректність існуючої практики оцінки результатів функціонування СЕЗ і ТПР виключно за показником сальдо отриманих пільг та надходжень до бюджетів. В Україні необхідно розробити чіткі критерії ефективності СЕЗ, а також встановити граничні строки для досягнення відповідності їм кожною СЕЗ. Одним з найбільш показових критеріїв оцінки результатів діяльності СЕЗ і ТПР повинне стати співвідношення бюджетної та «соціально-економічної» ефективності, тобто співвідношення між державними витратами у вигляді «пільгових» втрат бюджету на утримання СЕЗ та податковими надходженнями з одного боку і, з іншого боку, - результатами від надання таких пільг (інтенсивне створення робочих місць, успішне залучення інвестицій, розвиток наукомістких галузей виробництва тощо). На підставі цього у випадку, коли для певної СЕЗ або ТПР характерно перевищення обсягу пільг над обсягом надходжень до бюджету, але наявні позитивні результати в зазначених вище сферах, доцільно розробляти заходи щодо мінімізації бюджетних втрат з кожної конкретної СЕЗ і ТПР в межах певного терміну. У разі недосягнення СЕЗ або ТПР відповідності встановленим критеріям ефективності протягом певного терміну слід ставити питання про недоцільність подальшого функціонування та закриття зони зі спеціальним інвестиційним і податковим режимом.

2. Використовувати досвід нових членів ЄС у веденні переговорного процесу щодо збереження ефективних СЕЗ після створення зони вільної торгівлі з ЄС і в сфері адаптації вітчизняних СЕЗ до умов СОТ.

3. Обсяги пільг, наданих підприємствам, що діють у СЕЗ, скоригувати відповідно до норм і вимог ЄС (75% від обсягу освоєних інвестицій на перехідний період до 01.01.2010 р. і 50% - після перехідного періоду).

4. На законодавчому рівні гарантувати збереження пільг суб'єктам СЕЗ в тому обсязі, який був визначений інвестиційними договорами.

5. З метою встановлення рівних прав всіх суб'єктів СЕЗ обмежити термін функціонування СЕЗ до 25 років.

6. Усунути правову невідповідність між законами, що регламентують діяльність українських СЕЗ. У першу чергу це стосується неправомірної зміни умов пільгового режиму законами непрямої дії, зокрема законами «Про державний бюджет України» на певний рік [7, с.138-139].

З 1 січня 2010 р. набрав чинності Закон України від 25.16.09 р. «Про наукові парки» щодо застосування такої нової форми спеціального режиму інвестиційної діяльності, як науковий парк, якому передували загальнонаціональний пілотний проєкт наукового парку «Київська політехніка». Раніше у Верховній Раді було зареєстровано ще кілька законопроектів про стимулювання інвестиційної та інноваційної діяльності суб'єктів господарювання на окремих територіях шляхом впровадження таких нових форм спеціального режиму інвестиційної діяльності як інвестиційні парки, технополіси і зони розвитку високих і нових технологій. У цих законопроектах визначення нових форм спеціального режиму інвестиційної діяльності по суті є тотожними і не містять необхідних характерних ознак, які відрізняються по суті між собою. Нормативно-правова база, що регулює господарську діяльність, а також впровадження нових функціональних одиниць і нових форм спеціального режиму інвестиційної діяльності відбувається безсистемно. Відсутнє визначення місця і ролі спеціального режиму інвестиційної діяльності в реалізації завдань Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 р. і відповідних регіональних стратегій розвитку, стратегії економічного і соціального розвитку України "Шляхом європейської інтеграції» на 2004-2015 роки. У проєкті «Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів» в контексті розвитку інноваційної інфраструктури лише згадується про технопарки, наукові центри, науково-технічні підприємства і фонди і наголошується, що розвиток інноваційної інфраструктури вимагає всебічної державної підтримки. У проєкті стратегії розвитку України «Україна-2020: стратегія національної модернізації» передбачені заходи щодо створення сучасної інноваційної системи з використанням таких форм як технопарки, технополіси, бізнес-інкубатори та центри трансферу технологій. Проте використання СЕЗ і ТПР як економіко-правового інструментарію прискорення розвитку економіки країни належним чином не визначено [10, с. 3].

У 2011 році почався новий інвестиційний цикл за рахунок поновлення інвестиційного попиту. Передбачається надходження близько 40 млрд грн. на реалізацію проєктів з підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу (з них приблизно 66% складають кошти приватних інвесторів), приплив прямих іноземних інвестицій (чистий приріст прогнозується на рівні 8 млрд грн.); поступова активізація підприємницької діяльності. У свою чергу, оновлення позитивної динаміки виробництва та поліпшення умов торгівлі в посткризовий період зміцнять фінансове становище та інвестиційну позицію товаровиробників, їх забезпеченість власними ресурсами [11, с.17].

На шляху к активізації євроінтеграційних процесів в Україні зарубіжний досвід різних держав показує, що навіть найперспективніші та ефективні моделі не повинні трансформуватися в середу України без врахування національних, правових та економічних особливостей. Стихійність, відсутність поетапного опрацювання у формуванні територій зі спеціальним режимом інвестиційної діяльності може призвести до негативних наслідків у всій економіці країни. Позитивні та негативні наслідки роботи територій будуть поширюватися на інші, тісно пов'язані з ними господарські сфери, галузі, території.

РЕЗЮМЕ

Рассмотрены вопросы активизации евроинтеграционных процессов в Украине. Сделан вывод о том, что необходимыми условиями для этого являются стабильная и полная законодательная база, благоприятные природно-географические условия, согласование всех льгот с нормами ВТО и региональной политикой ЕС, использование зарубежного опыта. Рассматривая зарубежный опыт использования специального режима инвестиционной деятельности на отдельных территориях с точки зрения использования его в Украине, необходимо отметить, что даже наиболее перспективные и эффективные модели не могут трансформироваться в среду Украины без учета национальных, правовых и экономических особенностей. Необходимо использовать специальный режим инвестиционной деятельности для интеграции национальной экономики в мировую, изучать мировой опыт и составлять перспективные программы развития экономики с учетом тенденций мирового рынка.

Ключевые слова: евроинтеграция, инвесторы, специальный режим инвестиционной деятельности, специальные (свободные) экономические зоны, территории приоритетного развития.

РЕЗЮМЕ

Розглянуто питання активізації євроінтеграційних процесів в Україні. Зроблено висновок про те, що необхідними умовами для цього є стабільна та повна законодавча база, сприятливі природно-географічні умови, узгодження усіх пільг з нормами СОТ та регіональною політикою ЄС, використання зарубіжного досвіду. Розглядаючи зарубіжний досвід використання спеціального режиму інвестиційної діяльності на окремих територіях з точки зору використання його в Україні, необхідно відзначити, що навіть найбільш перспективні та ефективні моделі не можуть трансформуватися в середу України без врахування національних, правових та економічних особливостей. Необхідно використовувати спеціальний режим інвестиційної діяльності для інтеграції національної економіки у світову, вивчати світовий досвід і складати перспективні програми розвитку економіки з урахуванням тенденцій світового ринку.

Ключові слова: євроінтеграція, інвестори, спеціальний режим інвестиційної діяльності, спеціальні (вільні) економічні зони, території пріоритетного розвитку.

SUMMARY

In this article was reviewed the issues of activation euro-integration processes in Ukraine. It is concluded that the necessary conditions for the realization of this is a stable and complete legal framework favorable natural and geographical conditions, coordination of all the benefits of WTO rules and EU regional policy, the use of foreign experience. Considering the international experience of a special regime of investment activity in certain areas in terms of its use in Ukraine should be noted that even the most advanced and efficient models can not be transformed into Ukraine on Wednesday without national, legal and economic features. The special regime of investment activity must use to integrate the national economy in the world, to study the international experience and perspective programs make economic development, taking into account trends in the global market.

Key words: euro-integration, investors, the special regime of the investment activity, the special (free) economic zones, territories of priority development.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Балануца О. Оцінка стану іноземного інвестування в економіку України / О. Балануца // Підприємство, господарство і право. – 2009. – № 5. – С. 158-161.
2. Bauhaus otvara vrata krajem studenog. – режим доступа: <http://www.ind-zone.hr/NewsDetails/172/lang/HR/Bauhaus-otvara-vrata-krajem-studenog---Industrijska-zona.wshtml>.
3. Ustawa z dnia 20 pazdziernika. O specjalnych strefach ekonomicznych. – режим доступа: <http://lex.pl/bap/notariusz/Dz.U.2007.42.274.html>
4. Каркачова А.В. Правовые особенности создания СЭЗ в Донецкой области / А.В. Каркачова // Стратегия управления социально-экономическим развитием региона на период до 2010 года: материалы региональной научно-практической конференции, 28-30 сентября 1999 года. Секция «Экономико-правовое обеспечение реформ». – Донецк: ИЭПИ НАН Украины, Юговосток, 2000. – С. 157-158.
5. Каркачова А.В. Спеціальний режим інвестиційної діяльності на окремих територіях: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04 / Донецьк. держ. ун-т управління. – Донецьк, 2011. – 190 с.
6. Гнибиденко И. Влияние мирового финансово-экономического кризиса на социальную сферу Украины / И. Гнибиденко // Экономика Украины. – 2009. – № 7. – С. 64-74.
7. Засадко В.В. Проблеми і перспективи функціонування ССЗ в умовах СОТ / В.В. Засадко // Вісник донецького університету. – 2008. – № 1. – С. 132-141.
8. Кіндзерський Ю. Потенціал особливих економічних зон у виробничій та регіональній модернізації / Ю. Кіндзерський // Економіст. – 2011. – № 1. – С. 10-16.
9. Янукович намерен возобновить действие законов о СЭЗ и ТПП – режим доступа: <http://economics.unian.net/rus/detail/40578>
10. Єгорова О.О. Перспективи застосування спеціальних правових режимів економічної діяльності в Україні. – режим доступа: http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Nvuu/Ekon/2010_30/statti/1_5.htm
11. Макогон Ю. Посткризові тенденції розвитку економіки України / Ю. Макогон // Схід. – 2011. – № 1. – С. 13-17.

УДК 343.222.7

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЗНИЩЕННЯ ТА ПОШКОДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОГО МАЙНА: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

Ковалевська С.С., головний юрисконсульт Департаменту проблемних активів ПАТ «Акціонерний комерційний промислово-інвестиційний банк», здобувач Національної академії управління

Питання генезису кримінально-правової охорони військового майна від злочинних посягань, історичні аспекти кримінальної відповідальності за знищення та пошкодження військового майна (статті 411 та 412 Кримінального кодексу України) на сьогодні майже не досліджені.

Історичним аспектам розвитку кримінальної відповідальності за військові злочини приділена увага в працях Бодаєвського В.П., Бугаєва В.О., Владимирского-Буданова М. Ф., Горного А.Г., Карпенка М.І., Манькова А.Г., Міхайленка П.П., Петухова Н.А., Тація В.Я., Тихомирова М.Н., Хавронока М.І. та інших [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10]. Питання витоків кримінальної відповідальності за знищення та пошкодження військового майна на території України науковцями не досліджені.

Мета статті полягає у наступному: